Csehszlovákia

Új idő, új számítás

A CSKP újraértékeli az 1968-as csehszlovákiai eseményeket és az öt VSZ-tagország katonai intervencióját. A párt legfelső vezetése csütörtökön este hozta meg döntését. A CSKP Központi Bizottságának a képviselői, ugyancsak csütörtökön, első alkalommal folytattak megbeszélést a csehszlovákiai megújulásért küzdő Polgári Fórum megbízottaival. A csehszlovákiai felgyorsult politikai események újabb jele, hogy csütörtökön este a csehszlovák televízió beszélgetést közölt az 1968-as Prágai Tavasz egyik vezető személyiségével, a volt KB-titkár *Zdenek Mlynar* politológus professzorral, aki ausztriai emigrációjából kedden látogatott haza Csehszlovákiába.

A CSKP egyébként csütörtökön a saját kezdeményezésére első alkalommal megbeszélést tartott a Polgári Fórum képviselőivel. A találkozón a CSKP részéről a nemrégiben KB-titkárrá választott volt ifjúsági vezető, *Vasil Mohorita, Jaroslav Cejka* publicista és költő, a CSKP KB osztályvezetője és *Josef Hora*, a CSKP KB elnökségének új szóvivője, a Polgári Fórum részéről *Zdenek Jicinsky, Michal Kocab* és *Petr Pithart* vett részt. Mivel a Polgári Fórum szokásos esti sajtóértekezletét csütörtökön elhalasztották, ezért csak a kommunista fél nyilatkozatából lehet következtetni a megbeszélés eredményeire. A CSKP KB elnökségének szóvivője szerint a CSKP és a Polgári Fórum programja bizonyos kérdésekben közel áll egymáshoz, s ez alapot ad a tárgyalásokhoz, más kérdéseket tekintve eltérőek.

*

Ausztria ideiglenesen, azonnali hatállyal felfüggesztette a csehszlovák állampolgárok vízumkényszerét. Az intézkedés, amely az osztrák belügyminisztérium közlése szerint december 17-ig lesz érvényben, válasz a nyugati utazások szabaddá tételéről hozott csehszlovák döntésre.

NDK

Akik visszafelé éltek...

A bukott NSZEP-funkcionáriusok kiváltságai és „édes élete" egyre jobban előtérbe kerül az NDK-ban folyó belpolitikai viták során. A televízió csütörtök esti híradóműsorában nyilatkozó *Egon Krenz* főtitkár kijelentette: az eddig napvilágra került ügyek „haragot, felháborodást és szégyenkezést" váltottak ki belőle. Az ilyen viselkedés egyszerűen méltatlan az NSZEP tagjaihoz. A párt központi ellenőrző bizottságának a lehető leghamarabb helyére kell tennie az ilyen ügyeket — hangoztatta Krenz, hozzátéve: a törvény előtt mindenki egyenlő, ezért az államügyész minden egyes esetnek a végére fog járni.

Csütörtökön este mintegy tízezer erfurti polgár tüntetett a dóm előtti téren az egykori NSZEP-funkcionáriusok kiváltságos életkörülményei ellen, követelve a hatalmukkal visszaélő, korrupt személyek felelősségre vonását. (Hivatalos adat szerint egyedül a pb-tagok elkülönített wandlitzi lakótelepének ellátására évente 6 millió valutamárkát — azaz nyugatnémet márkát — fordítottak.)

A hatóságok, köztük az államügyészség, vizsgálatot indítottak a hatalmi visszaélések és a népi tulajdon pazarlásának földerítése végett, azokkal a különleges vadasparkokkal kapcsolatban, amelyek az állami és pártvezetés egykori tagjainak — így *Erich Honeckernek, Willi Stophnak, Erich Mielkének, Harry Tischnek, Gerhard Müllernek* — személyi rendelkezésére álltak.

NSZK

Fejlesztési segély Magyarországnak

Az NSZK szövetségi gyűlése, a Bundestag a CDU/CSU és az FDP javaslatára úgy határozott, hogy fejlesztési segélyben részesíti Lengyelországot és Magyarországot. Bonni gazdaságpolitikai megfigyelők megjegyzik: ez az első eset, hogy az NSZK ilyen jellegű segélyt utal ki valamelyik keleti tömbbeli államnak. *Christian Neuling*, az uniópártok bundestagbeli fejlesztési költségvetési előadója bejelentette: a lengyelországi és magyarországi gazdasági és társadalmi fejlődés előmozdítására 1990-ben tízmillió márkát bocsátanak az említett két állam rendelkezésére. További 45 millió márkát kitevő támogatást irányoztak elő az 1991—1993 közötti időszakra. A Bundestag határozata szerint ezek a pénzeszközök arra szolgálnak, hogy segítsék a társadalmi sokszínűség kibontakoztatását, továbbá a gazdaság és a közigazgatás teljesítőképességének fokozását a két országban.

A merénylet után

Mind ez ideig nem sikerül nyomára bukkanni azoknak a terroristáknak, akik előző nap gyilkos merényletet hajtottak végre *Alfred Herrhausen*, a Deutsche Bank elnöke ellen. A nyomozók továbbra is két férfiú után kutatnak, akiket a merénylet színhelyének közelében, Bad Homburban látták szemtanúk. Hasonlóképpen a nyomozási listán van a Vörös Hadsereg Frakció, a RAF nyugatnémet terrorista szervezet évek óta körözött tíz tagja.

A rendőrség Frankfurtban megtalált egy hamisított rendszámú, Lancia gyártmányú kocsit. A gyilkosok feltételezhetően ezzel a gépkocsival nyertek egérutat merényletük végrehajtása után.

A Deutschlandfunk, az NSZK országos rádióállomása péntek reggeli jelentése szerint a nyomravezetők számára a nyugatnémet hatóságok 4 millió márka pénzösszegnyi jutalmat helyeztek kilátásban. Az ARD tv-állomás csütörtök este jelentette: túl van az életveszélyen Herrhausen gépkocsivezetője.

Fülöp-szigetek

Fantomok

Amerikai harci repülőgépek kacsolódtak be pénteken a puccskísérlet leverését célzó katonai akcióba a Fülöp-szigeteken.

Miután *George Bush* amerikai elnök felhatalmazta a távol-keleti szigetországban levő amerikai légitámaszpontok parancsnokait, hogy lépjenek közbe *Corazon Aquino* elnök asszony kormányának megmentése érdekében, a Clark Fields légitámaszpontról a levegőbe emelkedtek az F—4-es vadászgépek, és *„harci őrjáratot kezdtek az égen"*, ahogy azt a washingtoni védelmi minisztériumban megfogalmazták. Arról egyelőre nem érkezett jelentés, hogy az amerikai légierő közvetlen harci érintkezésbe került volna a lázadókkal.

Renato de Villa tábornok, a Fülöp-szigetek hadseregének vezérkari főnöke pénteken naplementekor azt közölte: a puccskísérlet kudarcba fulladt, és a kormányhoz hű erők visszafoglalták a lázadók által ellenőrzött egyik haditengerészeti támaszpontot. Harminc lázadó tisztet és háromszáz közkatonát foglyul ejtettek. Az AP amerikai hírügynökség ugyanakkor azt jelentette, hogy továbbra is szórványos harcok folynak, és még mindig a zendülők kezén van a televízió épülete és a Villamor légitámaszpont egy része. Corazon Aquino rádióbeszédben közölte az ország lakosságával, hogy sikerült az ellenség fölébe kerekedni, de még nem győzték le teljesen. „Heves harc vár még ránk, amíg az ellenállás utolsó fészkeit is kisöpörjük" — mondta az elnök asszony.

Karibi térség

Leállított partizánok

A Szovjetunió mérsékletességre intette Kubát és Nicaraguát a salvadori Farabundo Marti frontnak nyújtott fegyveres támogatásukkal kapcsolatban — jelentette csütörtökön a Buenos Aires-i *Clarin*.

Az argentin lap értesülése szerint „Moszkva rendre intette közép-amerikai szövetségeseit" a szovjet—amerikai csúcstalálkozó küszöbén: a Szovjetunió képviselői szerdán halasztást nem tűrő, titkos tárgyalásra hívták össze Kuba és Nicaragua megbízottait Managuába, és tudatták velük, hogy nem tűrik a partizánkodást.

A Clarin szerint a tanácskozás eredménye „látványos": Kuba vállalta, hogy Nicaraguán át többé nem küld fegyvert Salvadorba, Nicaragua pedig úgy döntött, hogy szép csendben kitessékeli területéről a salvadori gerillák képviselőit.

A Clarin összefüggésbe hozta a történteket azzal, hogy a múlt héten szombaton Salvadorban szerencsétlenül járt repülőgépet találtak, amely Kubából szállított szovjet fegyvereket Nicaraguán át. A Clarin szerint a gép a sandinista felső katonai vezetés tudta nélkül szállt át Nicaragua légterén. Kuba az Ortega-kormány kikerülésével, alacsony rangú nicaraguai tisztekkel együttműködve cselekedett.

Karácsonyi ajándék

A Minisztertanács elnökének kezdeményezésére, karácsony előtt az idén is megajándékozzák a Romániából menekültek 14. életévét be nem töltött gyermekeit. A gyermekenként 1000 forint értékű — a gyermekek korához illően vásárlási utalványt, édességet, déligyümölcsöt, játékot stb. tartalmazó — ajándékcsomagok összeállításáról és ünnepélyes átadásáról a helyi tanácsok gondoskodnak. Az akció megszervezésére a Belügyminisztérium Menekültügyi Hivatala a városi, megyei tanácsok vb-titkárait kérte fel.

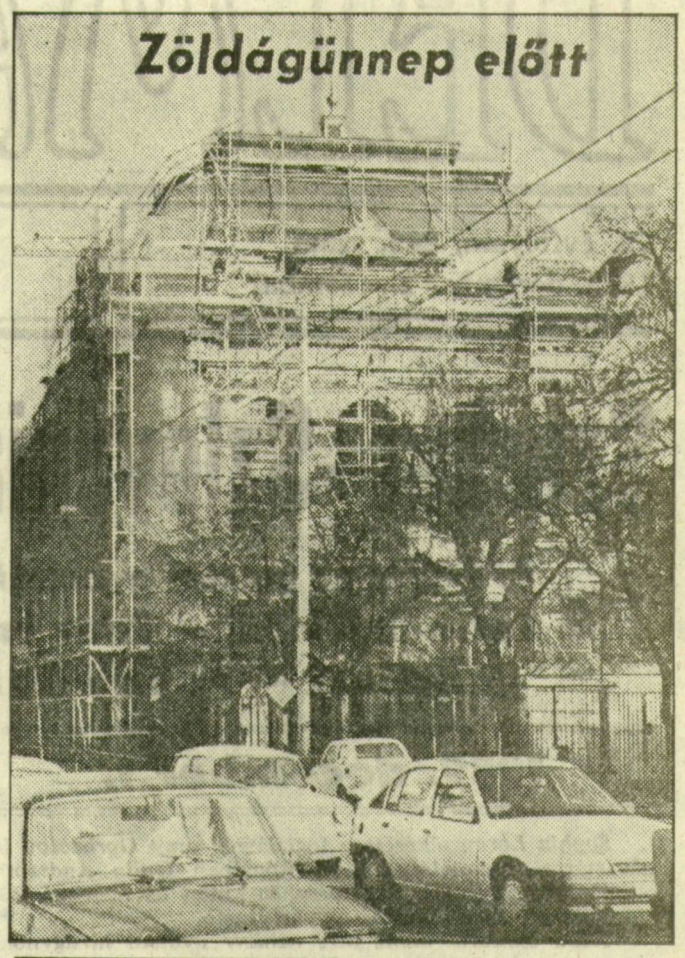

Hungária-krónika

Hagyományos és bensőséges ünnepük az építőknek, hogy ha elkészülnek az új ház tetejével, zöld ágat tűznek ki a csúcsra. A régi Hungária — melyet egyre többször hallunk Kass-szállóként emlegetni ismét — a jövő hét végén megkapja ezt a díszítést — vélhetően nemcsak az építkezésen dolgozók örömére. S hogy osztozhasson ünnepükben a városlakó is, a részvénytársaság újra kinyitja a kapukat. Nyílt napot, az építkezés előrehaladtát szemléltető házbemutatót szerveznek december 9-én, szombaton reggel 9 órától. Az érdeklődők — a tervezők, beruházók és építők szakszerű kalauzolásával — bejárhatják az épületet a pincétől a padlásig, mely — mint Nagy László felvételén is látható — egy szinttel följebb került az emeletráépítés miatt. A háznéző sétára — az érdeklődéstől függően — óránként indulhatnak a csoportok, egészen besötétedésig.

Mindazok, akik beveszik jövő szombati programjukba a hungáriabeli látogatást, már pénteken kezdhetik az ismerkedést, az emlékezést. December 8-án este 6-kor ugyanis a Kass-galériában a szálloda néhány régi bútordarabját és díszét, valamint átépítésének terveit mutatják be a nagyközönségnek. S természetesen ott lesz mindenki, aki a Kass-szállóval kapcsolatos kérdésekre válaszolhat, legyen az akár építészeti, akár gazdasági természetű.

Lapárviták happy enddel

Elhárult a jövő évi drasztikus lapáremelés veszélye. Ezt eredményezték a Papíripari Vállalat, a Nyomdaipari Egyesülés és a Magyar Posta vezetői, valamint az írott sajtó több mint 80 százalékát megjelentető Magyar Lapkiadók Egyesülete (MLE) képviselői között folytatott tárgyalássorozaton elfogadott kompromisszumos megállapodások. A korábban szóba került árés tarifanövelések a lapoktól ugyanis olyan nagymértékű áremelést követeltek volna, amelyet nem lehetne érvényesíteni a fogyasztói árakban, a példányszám drasztikus visszaesése és ennek súlyos politikai, gazdasági következményei nélkül.

A Papíripari Vállalat a tárgyalásokon a magyar sajtó gondjaira tekintettel vállalta, hogy amennyiben importbeszerzési költségei lényegesen nem emelkednek, akkor a jövő évben — bár a papír szabadáras lesz — továbbra is az idei árakat érvényesíti.

A Nyomdaipari Egyesülés lapelőállítással foglalkozó üzemeinek vezetői közölték, hogy fenn akarják tartani a hagyományos kapcsolatokat a magyar sajtóval, s csak a ténylegesen bekövetkező költségnövekedést hárítják tovább.

A postai lapterjesztés költségeinek megtérítéséről folytatott, négyfordulós tárgyalás után kompromisszumos megoldás született. Eszerint a megyei lapok terjesztési tarifáját jövőre sem emeli a posta.

Rátkai Árpád

Végjáték a Tisza mentén

Az állampárt utolsó évei Csongrádban

16.

1988 decembere nemcsak a megyei káderoligarchia hatalmának megdöntése miatt fordulópont. *Politikai arculatát tekintve, az új vezetés szinkronba került, felzárkózott az országos vezetéshez*, s ettől kezdve már nem annyira a helyi, hanem *inkább az országos politikai problémák* foglalkoztatták az embereket, s a párton belüli áramlatok is az országos politikai erővonalak mentén rendeződtek. A megyei, vagy helyi feladatok megoldására méretezett szerveződések megszűntek, és a demokratikus pártmozgalmon belül is egy nagy átrendeződés zajlott le. A reformköri mozgalom bizonyult az új politikai harcok megvívására leginkább alkalmas keretnek.

Milyen tényezők gyorsították a reformköri szerveződést? 1989 februárjában a Központi Bizottság határozatot hozott a *platformszabadságról*. A Központi Bizottság tekintélye azonban Csongrád megyében ettől egyáltalán nem nőtt, hiszen ezt a Központi Bizottság nélkül, már 1988 nyarán kivívta magának a megyei pártmozgalom. A platformszabadság érvényesülése pedig más megyékben sem a KB-határozattól, hanem a megyei oligarchia és a vele szemben álló, demokratikus pártmozgalom demokratikus erőviszonyaitól függött. *A demokráciát sehol nem a Központi Bizottság adta, hanem politikai harcokban kellett azt kivívni.*

A Központi Bizottság ekkor, februárban hozta meg kétségkívül *történelemi döntését a többpártrendszer elismeréséről is.* Grósz Károlynak az a formulája azonban, hogy az „MSZMP kezdeményezi a többpártrendszert", Csongrád megyében inkább csak derültséget váltott ki. Szegeden már 1988. szeptember 3-a óta működött, és gyorsan növelte befolyását a *Magyar Demokrata Fórum*, de megjelentek más pártok is.

1956 fogalmi értelmezése körüli vita pedig világossá tette, hogy a pártban — és a Központi Bizottságban — van egy olyan csoport, amelyekkel a reformerek nem működhetnek együtt, sőt nem is maradhatnak egy pártban. E dogmatikus gondolkodású, *szélsőségesen konzervatív erőktől elhatárolódtak az álreformerek és vonakodó reformerek is, akik egyre inkább Grósz Károly körül tömörültek, és centrumnak kiáltották ki magukat.*

Az év elején a Csongrád megyei reformkörön belül lassan szerveződni kezdtek a helyi, városi reformkörök Szegeden, Hódmezővásárhelyen, Szentesen, Makón, majd néhány kisebb helységben is. A többpártrendszer és a történelmi utunkról szóló jelentést tudomásul vevő KB-ülést követően, február 14-én, *Vastagh Pál* első titkár először vett részt a szegedi reformkör egyik rendezvényén, majd a mozgalom vezetőinek kifejtette álláspontját, mely szerint *elméleti műhelyre* van szükség, s a reformkörnek ezt a szerepet kell betöltenie. Ezzel szemben a mozgalom vezetői azon a véleményen voltak, hogy az események már túlléptek ezen a felfogáson, nemcsak elméleti, hanem egyre inkább *politikai funkciót* is ellátnak, sőt az események folytán ez válik fontosabbá.

A reformköri mozgalom a csongrádi sikerek nyomán már *mint politikai mozgalom lépte át a megyehatárokat:* februárban Kaposváron, majd Kecskeméten alakultak reformkörök. Ezek laza kapcsolatban álltak a Csongrád megyeivel, és egymással. Kapcsolatok létesültek a tavaszi hónapokban országszerte gombamódra szaporodó újabb reformkörökkel is, akiknek képviselői egyre gyakrabban látogattak Szegedre, tapasztalatcserére. *A Csongrád megyei reformkör 1989. május 20-án Szegeden megrendezte a reformkörök első országos találkozóját.* Ezen 130, a szeptember 1—2-i budapesti találkozón pedig 230 reformkör képviseltette magát, s ez utóbbin létrehozták a *reformkörök koordinációs tanácsát*, végül október 1-jén a reformköri mozgalom kongresszusi küldöttei megalakították a *reformszövetséget.*

1989-ben az MSZMP állampártként már működésképtelen volt, politikai pártként, valódi pártként pedig nem működött. A szervezeti megújulás elmaradt, a párt „centruma" makacsul akadályozta a *párt* reformját. Csongrád megyében és még egy-két helyen megkezdődött a személyi megújulás a párt vezetésében, másutt azonban többnyire megmaradtak azok a vezetők, akik a gyökeresen új viszonyok között képtelenek voltak politizálni, fékező szerepükkel, habozásukkal és az események után kullogásukkal *megbénították a pártot.* A párt így még az 1985-ben „megválasztott", súlyosan kompromittált országgyűlési képviselők visszahívásának ügyét is átengedte az ellenzéknek, amely ennek kapcsán is növelni tudta tömegbefolyását. *(Folytatjuk.)*